

Управленческое решение должно рассматриваться с точки зрения степени влияния на величину денежного потока, а все хозяйственные процессы строительного предприятия должны рассматриваться совместно с бизнес-процессами создания и увеличения его фундаментальной стоимости. В этой связи нами рекомендуется осуществлять детализацию строительного предприятия как бизнес-системы во взаимосвязи с процессами производства, формирующими стоимость бизнеса и обеспечивающими его конкурентоспособность.

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ

Г. Г. СОБОЛЕВА, к.е.н., доц.

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова

Olga.soboleva.2002@mail.ru

Суперечливий процес трансформації економічних відносин в Україні вимагає поглиблення теоретичних і практичних доробок щодо управління господарськими ризиками. В останні десятиріччя наукова та прикладна проблематика ризик-менеджменту привернула увагу багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: В. В. Вітлінського, В. М. Гранатурова, О. І. Ястремського, А. Д. Штефаніча, О. Л. Устенка, Л. В. Глущенко, Л. А. Гришка, А. Т. Альгіна, Г. Б. Клейнера, та ін. Їх праці присвячені дослідженню сутності підприємницького ризику, факторів і причин його появи; обґрунтуванню методів оцінки та регулювання ступеня ризику.

Існує велике розмаїття думок, щодо поняття визначення, сутності та природи ризику. Перше визначення у тому, що ризик визначають як ймовірність (загрозу) втрати підприємством частини своїх ресурсів, недоотримання доходів чи появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничу краще й фінансової складової діяльності. Отже, ризик належить до можливості настання будь-якого несприятливого події, можливості невдачі, можливості небезпеки.

Друге визначення ризику пов'язане з поняттям "ситуація ризику". Ситуацією, взагалі, називається поєднання, сукупність різних обставин і умов, створюють певну обстановку у тому чи іншого виду. Обстановка може призвести до чи перешкоджати здійсненню даного дії [1, с. 117.]:

За природою ризик ділять:[2, с. 45.]:

1. Коли розпорядженні суб'єкта, що робить вибір з кількох альтернатив, є об'єктивні ймовірності отримання бажаного результату. Це ймовірності, незалежні безпосередньо від даної фірми: рівень інфляції, конкуренція, статистичні дослідження тощо.
2. Коли ймовірності наступу очікуваного результату можна отримати тільки із суб'єктивними оцінками, тобто. суб'єкт оперує суб'єктивними ймовірностями. Суб'єктивні ймовірності безпосередньо характеризують цю фірму: виробничий потенціал, рівень предметною й технологічної спеціалізації, організація праці та т.д.
3. Коли суб'єкт у процесі вибору та її реалізації альтернативи має як об'єктивними, і суб'єктивними ймовірностями.

Завдяки цим видозмінам ризику суб'єкт робить вибір, і прагнути реалізувати його. Внаслідок цього ризик існує як у стадії вибору рішення, і на стадії його реалізації.

Більше повно ризик визначають як діяльність, пов'язану з подоланням невизначеності у кризовій ситуації неминучого вибору, у процесі якого є можливість кількісно і якісно оцінити ймовірність досягнення заданого результату.

В даний час одним з найважливіших умов забезпечення безпеки будь-якого підприємства, орієнтованого на отримання стабільного прибутку і ефективну роботу, є розробка програми управління ризиками підприємства. Управління ризиками означає запобігання появі іншого виду ризику, визначення його вартості, проведення попереджувальних заходів, дозволяючих уникнути або зменшити втрати.

Його цілям и і завданнями є: а) ідентифікація, аналіз, визначення кількісної оцінки всіх ризиків підприємства, супутніх його операційної, фінансової і стратегічної діяльності. б) вироботка конкретних рекомендацій по боротьбі з виявленими ризиками; в) контроль за ходом виконання рекомендованих заходів і внесення необхідних коректив. Система управління ризиками повинна передбачати роботу в наступних режимах [3, с. 432]: 1. звичайний режим - це режим, за замовчуванням застосовуваний в звичайних умовах господарської діяльності; 2. режим контролю-це режим, застосовуваний до підрозділу, при накопиченні сигналів про концентрацію ризиків, з особливих рішень керівництва; 3. надзвичайний режим-це режим, застосовуваний по відношенню до всієї компанії без винятку при сигналі про

перевищення допустимого рівня концентрації ризиків; 4. режим отладкі - режим іспитанія системи управління ризиками, впровадження нових продуктів і процедур, установлюваний за рішенням керівництва.

Важливим аспектом системи управління ризиком є правильна оцінка ступеня ймовірності та ціни ризику, якому піддається підприємство в процесі здійснення своєї діяльності. Для цього слід уточнити, що розуміють під ціною.

Управління ризиками має бути інтегроване в загально організаційній процес, свою стратегію, тактику, оперативну реалізацію. Важливо не тільки здійснювати управління ризиками, але і періодично переглядати заходи та засоби такого управління [4, с. 87].

Управління ризиком або ризик-менеджмент - це системний процес прийняття та виконання управлінських рішень, спрямованих на подолання негативних подій викликаних випадково, які зводять до мінімуму несприятливий вплив на організацію факторів невизначеності альтернативного вибору, скорочення можливих втрат, зумовлених ризиком [5, с. 37].

Для підприємства в рівній мірі важливо управляти політичними, фінансовими, технологічними, кадровими ризиками, забезпечувати протипожежну безпеку, керувати діями в умовах надзвичайних ситуацій, екологічний захист і т.д. Висока ефективність витрачання ресурсів при виконанні програми управління ризиками може бути забезпечена тільки в рамках системного підходу. Цей підхід в управлінні ризиками, є найпоширенішим.

Управління ризиком стає актуальним після виявлення ризик-проблеми. При цьому повинні використовуватися результати аналізу і моделювання ризику. В цілому, по відношенню до ризику, як імовірною невдачі, можливі наступні керуючі дії: попередження, зниження, компенсація збитку, поглинання.

Література: 1. *Т. М. Борисова.* Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві//Актуальні проблеми економіки. – 2005 р., с. 116-120. 2. *Л. Н. Тепман.* Риски в економіке: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. ВА Швандара. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. - 380 с. 3. *Гранатуров В.М.* Экономический риск: сущность, методы измерения, пути снижения/ В.М. Гранатуров. – М.: Дело и сервис, 2010. – 357 с. 4. *Воробьев. С.Н.* Управление рисками в предпринимательстве / С.Н. Воробьев К.В. Балдин – М.: Дашков и К, 2006. – 287 с. 5. *Остапкова Л.А.* Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками / Л.А. Остапкова, Н.Ю. Шевченко– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 164 с.